

Møte fredag den 9. februar kl. 10

President: K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l

D a g s o r d e n (nr. 50):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende innføring av skatter (Innst. S. nr. 103 (2000-2001), jf. Dokument nr. 3:12 (1999-2000))
2. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende lån gitt av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond til selskapet Pandestor (Innst. S. nr. 107 (2000-2001))
3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende distriktssendinger med fjernsyn i Nordland og Østfold (Innst. S. nr. 116 (2000-2001))
4. Innstilling fra justiskomiteen om billighetserstatning av statskassen (Innst. S. nr. 117 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 35 (2000-2001))
5. Referat

Presidenten: Representanten Steinar *Bastesen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Odd Einar Dørum vil fremsette et privat forslag.

Odd Einar Dørum (V): Jeg vil fremsette et forslag om at Stortinget skal få seg forelagt et lovforslag som skal forhindre diskriminering av minoriteter på utesteder.

Presidenten: Representanten Per Sandberg vil fremsette et privat forslag.

Per Sandberg (Frp): På vegne av representantene Kenneth Svendsen, Øyvind Korsberg, Christopher Stensaker og meg selv vil jeg fremsette et forslag om at obligatorisk opplæring i glattkjøring for tyngre kjøretøy erstattes med risikoforebyggende og rettferdig opplæring.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagens møte – om nødvendig – fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 15, til dagens kart er ferdigbehandlet. – Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende innføring av skatter (Innst. S. nr. 103 (2000-2001), jf. Dokument nr. 3:12 (1999-2000))

Gunnar Skaug (A) (komiteens leder): Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende innføring av skatter er basert

på opplysninger fra 15 kommuner. Utgangspunktet var restskatt fra inntektsåret 1996, og totalt ble 932 enkelt saker med restanser over 10 000 kr analysert i forhold til tidspunkt for iverksettelse av innføringstiltak og hvilke tiltak som ble benyttet. Formålet med undersøkelsen var å gjennomføre en analyse av skatteoppkrevernes innføringsarbeid med hensyn til bruken av ulike innførings tiltak, med bakgrunn i bestemmelsene i skatteoppkreverinstruksen.

Under arbeidet med denne saken i kontroll- og konstitusjonskomiteen mottok komiteen et brev fra Kommunenes Sentralforbund, som ikke var enig i de kritiske vurderingene Riksrevisjonen gav i sin undersøkelse.

KS mente at fellesinnkrevingen av skatt og arbeidsgiveravgift, som de kommunale skatteoppkrevere forestår, har høy kvalitet, der mer enn 99 pst. av utlignede skatter og avgifter blir innbetalt. Videre mente KS det er dokumentert i en rapport fra ECON Senter for økonomisk analyse at innkrevingen av restskatt har høyest kvalitet i de små kommunene. KS var ikke kjent med at noe annet land det er naturlig å sammenlikne seg med, har bedre kvalitet på skatteinnkrevingen.

Komiteen tok, etter forslag fra saksordfører Carl I. Hagen – som er forhindret fra å delta i dette møtet i dag – initiativ til, etter å ha fått tilsvar fra Riksrevisjonen om innvendingene fra Kommunenes Sentralforbund, et møte i komiteen for sammen å drøfte de ulike spørsmål knyttet til Riksrevisjonens undersøkelse. I komiteinnstillingen vises det til korrespondansen komiteen har hatt, og at denne følger som vedlegg. Ved en inkurie er imidlertid vedleggene ikke tatt med, president, og disse overleveres herved.

Som det framgår av den enstemmige innstillingen, er komiteen enig med Riksrevisjonen i at skatterestansene fortsatt utgjør betydelige beløp. Det er derfor et forbedringspotensial for skatteinnkrevingen, til tross for at mye har bedret seg. Restanseprosenten har nemlig vært synkende de siste årene, som skatteoppkreverne i kommunene skal krediteres for.

Ett problem er imidlertid at det er avdekket variasjoner kommunene imellom når det gjelder selve gjennomføringen og prioriteringen av skatteinnfordringen. Dette er selvsagt ikke bra. Eller som komiteen sier:

«Komiteen deler Riksrevisjonens oppfatning av at forskjellsbehandling av skatteyttere er uheldig. Ulike innføringsstrategier bør være relatert til den enkelte sak og ikke til den enkelte kommune.»

Men like viktig er det å understreke at skatteoppkreverinstruksen gir rom for bruk av skjønn. Med en desentralisert organisasjonsmodell vil det også være nødvendig og hensiktsmessig med ulike innføringsstrategier.

Som følge av Riksrevisjonens undersøkelse vil Skattedirektoratet – etter det som Finansdepartementet har opplyst – følge opp flere av forholdene som er påpekt, gjennom sin faglige instruksjonsmyndighet. En kan derfor konkludere med at det vil bli lagt opp til en enda bedre organisering av skatteoppkreverfunksjonen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1829)

S a k n r . 2

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende lån gitt av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond til selskapet Pandestor (Innst. S. nr. 107 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at saksordførerens innledningsinnlegg settes til 10 minutter, og at øvrige talere har inntil 5 minutters taletid hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

– Det anses vedtatt.

Laila Kaland (A) (ordfører for saka): Den saka som vi i dag skal handsame, er teken opp som eiga sak frå komiteen etter dei påstandane som kom fram under NRKs program «Brennpunkt» 17. oktober 2000, og som seinare er blitt følgde opp av andre medium.

Komiteen viser til den korrespondansen som har vore mellom departementa, og til komiteens behandling av lån som er gitt av SND til selskapet Pandestor.

Komiteen har fått brev og rapportar frå Næringsdepartementet som har innhenta ei utgreiing knytt til Pandestor-saka og fem andre liknande SND-engasjement i Nordvest-Russland i same periode. Dette er lagt ved i innstillinga som vedlegg 1. Fondet for Nordvest-Russland omfattar m.a. fylka Murmansk og Arkhangelsk, og føremålet er å styrkje samarbeidet mellom norsk næringsliv og bedrifter i områda.

Komiteen viser til punkt 8 i statsråden sine vurderingar, som blir gjengitt i innstillinga i sin heilskap. Der tek ho opp habilitetsspørsmålet og saksbehandlinga og har også ein del kritiske merknader til måten SND, Næringsdepartementet og Utanriksdepartementet har handsama nokre av sakene på.

Komiteen har merka seg at statsråden vil setje i gang ein særskild gjennomgang av dei statlege engasjementa i Nordvest-Russland og ein generell gjennomgang av SNDs utanlandsaktivitetar. Komiteen meiner at denne saka har vist at det er behov for ein slik gjennomgang.

Sidan Pandestor er eit av dei selskapa som er mest omtala, vil eg kommentere dette. Pandestor er eit norsk selskap med adresse Trøgstad. Dei fekk etter søknad innvilga landsdekkjande risikolån på 2,7 mill. norske kr den 9. oktober 1996. Selskapets styreformann var Jan Balstad, dåverande styremedlem i SND. Søknaden vart handsama administrativt i forhold til reglementet, og SNDs kontaktperson i Pandestor var dagleg leiar Vidar Kølner. Det framgår av sakspapira at Jan Balstad ikkje var inne i behandlinga av lånesøknader, og at SND har presisert at det heller ikkje var noko uformelt i kontakt i høve til denne saka. Lånet skulle brukast til finansiering av skogsmaskinar som skulle brukast i tilknytning til eit sagbruk – det russiske selskapet Agrintorg, som hadde etablert seg i Arkhangelsk eitt år tidlegare. Føremålet var

å vidareutvikle skogsdrift og sagbruksverksemd i dette området.

Pandestor hadde ein aksjekapital på 140 000 kr og eit styre som bestod av tre nordmenn og tre russarar. Dagleg leiar, Vidar Kølner, har tidlegare samarbeidd med Agrintorg om dette sagbruket. Agrintorg er eit selskap underlagt Moskvas byregjering med ansvar for import og distribusjon av matvarer til Moskva og omkringliggjande regionar, og det har også etablert ei eiga skogsavdeling.

Det er ingen tvil om at risikoen i prosjektet var svært høg, både på grunn av svak kapitalbase i Pandestor og fordi det i seg sjølv vart sett på som svært risikofylt å vere med på prosjekt i Nordvest-Russland, som SND ikkje hadde erfaring med. Investeringsfondet for Nordvest-Russland var på dette tidspunktet ikkje etablert og har ikkje hatt noko med prosjektet å gjere. Det var likevel stor og positiv merksemd, politisk og fagleg, om området, med håp om ei aktiv rolle for Noreg i samband med ei positiv utvikling i Russland.

Avgjeringane for SNDs medverknad i prosjektet var det forholdet at dei lokale aktørane sjølve var villige til å gi 50 pst., ved dette selskapet og Arkhangelsk fylke. Det vart gitt eit lån med eitt års avdragsfridom, der nedbetalinga var over fem år. Det viste seg etter kvart at Pandestor fekk problem med å overhalde betalingsplanen som følgje av problem med drifta av selskapet, også av organisatorisk art. Selskapet har fleire gonger prøvd å bringe inn ytterlegare kapital, men har ikkje lykkast med dette. Grunnen til at SND ikkje fekk tvangsinnføring av lånet eller har gjort garantien gjeldande, er altså at det ikkje er nokon kapitalbase å hente frå. Selskapet arbeider framleis med å styrkje kapitalen. SND er ikkje involvert i arbeidet med dette.

Dei avdraga som til no er forfalne, er betalt i samsvar med avtale og justert betalingsplan. Frå SNDs side er det allereie sagt at kredittvurderingane i ettertid kunne vore betre.

Ved handsaminga av søknaden var marknadssituasjonen for trevirke ikkje vurdert som det kritiske ved prosjektet. Det var på denne tida lite problematisk å få avsetnad på trevirke også frå Russland i den norske marknaden, og etterspurnaden var svært stor. Det kritiske vart vurdert til å vere Pandestors økonomiske base samt den uvisse som alltid har knytt seg til forretningsverksemd i Russland.

Etter NRKs presentasjon i «Brennpunkt» er det av enkelte stortingsrepresentantar i aviser og i media nemnt moglegheit for kameraderi, inhabilitet, politisk motivert saksbehandling mv. i tidlegare fasar av denne saka. Av dokumentasjonen om Jan Balstads posisjon som styremedlem i SND og styreleiar i Pandestor framgår det at han aldri var inne i kontakt med SND når det galdt søknadshandsaming. SNDs kundebehandlarar «skyr» styremedlemene når dei handsamar søknader, og det er i høg grad kunnskap om habilitetsproblematikken. Dersom søknaden hadde vore handsama i SNDs styre, ville Balstad sjølv sagt gått ut som inhabil. Dette er i tråd med dei retningslinene SND har for sitt arbeid.

SNDs hovudstyre og dei 17 lokale styra er sette saman av politisk aktive personar i byane og i distrikta og representerer ulike delar av norsk næringsliv. Det kan umogleg vere slik at personar som tar på seg verv i staten som pådrivarar for næringsutvikling, skal vere diskvalifiserte frå å søkje på offentleg tilgjengelege verkemiddel. Det må vere eit uomtvisteleg krav at reglar for habilitet blir følgde opp, noko som blir gjort i SND, og også er gjort i dette aktuelle tilfellet.

Etter mitt syn er det SND si oppgåve å gi lån som fører med seg høg risiko – det er noko av poenget med SND. Risikoprofilen er understreka ved at fondet er pålagt å tape 25 pst. på denne typen utlån, nettopp for å kunne fylle sin funksjon.

Det aktuelle lånet på 2,7 mill. kr var så lite at det ikkje skulle leggjast fram for styret, der Balstad var medlem, men skulle avgjerast reint administrativt. Eg synest ikkje det kom fram noko i programmet «Brennpunkt» som underbyggjer eller tyder på at Balstad skulle ha øvd påtrykk på administrasjonen, eller at det var foretatt eit uansvarleg skjønn i forhold til denne typen risikolån. Det kom heller ikkje fram i programmet at det skulle ha vore påtrykk frå politisk hald, slik enkelte politikarar har hevda.

I Aftenposten den 5. desember 2000 stod det ein artikkel med tittelen «Norske bedrifter tør ikke satse i Russland». I artikkelen heiter det at SND i dag i praksis ikkje gir lån og tilskot til prosjekt i Nordvest-Russland. Vi veit at det i 1996 vart oppretta eit investeringsfond som no rommar ca. 150 mill. kr, slik at SND kunne gå inn på eigarsida. Berre 2,2 millionar av dei 150 mill. kr i investeringsfondet er plasserte. Dei er gått til to småprosjekt – eit bakeri i Murmansk, Pomor, og Kola Construction, leverandør av enøkutstyr. Vi veit at Pomor Invest er konkurs. Årsaka er devaluering av rubelen og dei auka husleigene. Dermed har SND tapt ein del pengar i desse prosjekta.

Framleis er næringslivet i Russland uoversiktleg og organiseringa vanskeleg for bedriftene. Ei anna viktig årsak til at det er vanskeleg å etablere seg i Russland, er dei relativt strenge krava som staten stiller til bedriftene sin eigenkapital. Det statlege investeringsfondet for Nordvest-Russland på 150 mill. kr står nesten urørt, fordi norske bedrifter ikkje tør investere i regionen.

Eg er så fri at eg vil be næringsministeren i det vidare arbeidet vurdere om krava til risikokapital og eigenkapital overfor dei bedriftene som kunne tenkje seg å etablere seg i Russland, er for strenge.

Komiteen viser elles til sine merknader i innstillinga, og saka blir lagd ved protokollen.

Kari Økland (KrF): Saken om SNDs lån til selskapet Pandestor ble tatt opp på eget initiativ av kontroll- og konstitusjonskomiteen. Bakgrunnen var, som vi vet, oppslag i media som kunne tyde på at saken ikke var forsvarlig behandlet.

Det er flere forhold som gjør denne saken alvorlig:

SND er et særlovsselskap som forvalter virkemidler for flere departementer, altså statlige midler. Og statlige midler bør forvaltes forsvarlig og riktig.

SND er unntatt fra forvaltningsloven og offentlighetsloven. At selskapet ikke er underlagt den samme offentlige kontroll som andre offentlige organer, tilsier at selskapet bør være ekstra påpasselig når det gjelder å følge habilitets- og saksbehandlingsregler. Det er viktig for tilliten til offentlige organer at alminnelige regler om habilitet og inhabilitet følges. Det er særdeles uheldig for tilliten til forvaltningen dersom det oppstår tvil om ting har gått rett for seg. Pandestor-saken burde ha vært behandlet i SNDs styre, både fordi ett av styremedlemmenes navn var knyttet til saken, fordi det var knyttet stor usikkerhet til engasjementet, og fordi saken var prinsipielt viktig i forhold til formålsparagrafen. Som det sies i komiteinnstillingen, skal det umiddelbart settes i gang en gjennomgang av SNDs behandling av habilitetsspørsmål. Det er bra. Saken tyder på at det er behov for det.

SND skal fremme næringsaktivitet i Norge. Skal man delta utenfor landets grenser, må det sannsynliggjøres at støtten vil føre til verdiskaping i landet. Det kan derfor reises spørsmål om støtten til Pandestor faller innenfor rammen av de prosjektene SND etter formålsparagrafen kan gå inn i. Saken viser at det er behov for en gjennomgang av de statlige engasjementer i Nordvest-Russland og av SNDs utenlandsaktivitet, noe statsråden da også har varslet.

SNDs egen saksbehandler i industridivisjonen og SNDs juridiske avdeling var ikke tilfreds med sikkerheten i prosjektet. Både Eksportfinans og Garanti-Instituttet for Eksportkreditt mente garantien var usikker. Det er kritikkverdige at SND ikke tok større hensyn til disse innvendingene. Risikolånet ble innvilget av overordnet, på tvers av saksbehandlers negative innstilling.

SND har ikke klart å fremskaffe en undertegnet protokoll fra møtet i januar/februar 1996, der det ser ut som om det ble inngått en intensjonsavtale med Agointorg, den russiske samarbeidspartneren til Pandestor.

SND hadde heller ikke full oversikt over eierforholdene i Pandestor før utbetaling fant sted.

Det er altså flere forhold som ikke har vært håndtert tilfredsstillende i denne saken. Gjennom komiteens saksbehandling er disse forholdene blitt belyst.

Kristelig Folkeparti håper denne gjennomgangen vil medføre bedre rutiner i framtiden, og at rutineene også følges i praksis.

Vidar Kleppe (Frp): Vi kan i hvert fall slå fast at SND i denne saken ikke har gjort hjemmeleksen sin.

Det er klart at etter den fokuseringen som det har vært på denne saken, har vi alle trukket lærdom. Men det som er viktig, som denne saken har avdekket etter at kontroll- og konstitusjonskomiteen tok den opp på eget initiativ, er, når vi ser hvordan SND opererer, den gjennomgangen som statsråden skal foreta, som er helt nødvendig. Jeg er glad for at statsråden har gått offensivt ut og slått fast at her må en gjennomgå alle rutiner, for det kan ikke være slik at det skal gå på bekjenskaper, og at de normale prosedyrer og regler som skal følges når lån skal gis, ikke blir fulgt. Det er ikke blitt gjort i denne saken når en ser på hva saksbehandlerne har tilrådd, som så er blitt overprøvd på et høyere nivå i systemet, administrativt.

SND har altså ikke gjort noe grundig arbeid i denne saken, og lærdommen en kan trekke av dette, er at når en har et system som er basert på at SND skal gi midler til prosjekter, så må en være langt mer oppmerksom på habilitetsregler.

Når vi ser på hvilke aktører som var med i Pandestor, Jan Balstad og Arne Treholt, er det klart at en kan si at disse var kjent, og at de hadde sine kontakter, som enkelte har hevdet. Det har ikke vi i Fremskrittspartiet sagt, men det er ikke tvil om at med risikoen for de lånene som skulle gis, burde en gått disse prosjektene nøyere etter i sømmene. Når en da også ser at sjefen i SND på den tiden var Tore Tønne, og at lånene ble gitt med hans fullmakt, så synes jeg, med bakgrunn i det som er blitt avdekket i pressen, bl.a. den intensjonsavtalen som ble inngått i 1996, der de skulle få 2,7 mill. kr i lån fra SND, at prosedyrene i denne saken totalt har sviktet.

Derfor sier vi oss fornøyd med at vi har fått opp denne saken, og vi sier oss også fornøyd med den jobben som statsråd Grete Knudsen har gjort, og det alvorret hun har sett på denne saken med, og at vi får en full gjennomgang. Vi kan for ettertiden i hvert fall trekke lærdom av dette. Det er ikke slik SND skal operere med skattebetalernes penger.

Svein Ludvigsen (H): Det spesielle med denne saken er habilitetsspørsmålet knyttet opp til de faglige vurderingene og saksbehandlingen i SND. Det faktum at aksjeselskapet Pandestor, hvis styreformann også er styremedlem i SND, får innvilget et lån uten styrebehandling, og ingen alarmklokker i SND-systemet ringer, forteller om en holdning til habilitetsspørsmål i Statens nærings- og distriktsutviklingsfond som jeg tillater meg å karakterisere som en ukultur, desto mer som det viser seg at saksbehandlingen i SND gav grunnlag for særlig oppmerksomhet fordi saksbehandleren var negativ, men ble overstyrt av sin overordnede.

Jeg brukte begrepet «ukultur», og det er grunn til å spørre om SNDs egen organisering – og det er politikernes ansvar – har bidratt til denne ukulturen. SND har, i motsetning til vanlige investeringsselskaper, ingen kontrollkomite eller kontrollerende instans som kan etterse beslutningene i styret eller administrasjonens fullmaktsbeslutninger. SND er unntatt fra både offentlighetsloven og forvaltningsloven, hvilket gir en beskyttelse mot offentlig innsyn, og det forhold at departementet som eier – eier er ikke klageinstans – har muligens også bidratt til at man ikke har følt dette nødvendige, kontrollerende presset som ofte trengs. I tillegg er SND heller ikke kontrollert av Kredittilsynet. Disse forholdene har muligens gitt en beskyttelse mot innsyn, som igjen har bidratt til forhold som Pandestor-saken har vist, og som ble offentlig kjent bare takket være kritisk journalistikk fra NRK.

På den annen side er det å håpe at Pandestor-saken er en enkeltsak og ikke et symptom, og der føler jeg meg trygg på at med den resolute beslutning som statsråden har tatt i denne saken, vil det bli avklart.

Både Stortinget og departementet er altså kritiske til SNDs saksbehandling i Pandestor-saken. Hvordan alarm-

klokkene i SND til de grader var utkoplet i denne spesielle saken, får man anskueliggjort når man får vite at kravet til sikkerhet faktisk ble svekket etter at saksbehandleren i SND ble overkjørt, i og med at kravet om selvskyldnerkausjonen ble omgjort og garantien dermed gjort mindre god. At SND heller ikke så faresignalene når mer kompetente fagmiljøer som Eksportfinans, GIEK og SNDs egen juridiske avdeling var kritiske til garantiens godhet, forteller om en holdning innad i SND som tydeligvis i altfor stor grad undervurderte eller bevisst overså kompetanse. Og kompetansen viste seg i ettertid ikke å sitte hos beslutningstakerne.

Jeg skal ikke forfølge spekulasjoner om hvorfor dette skjedde, men det er klart det gir næring til rykter, det gir næring til påstander som ikke gavner SND og ikke styrker tilliten. For i ettertid viser det seg at SND gjorde tre kardinalfeil som en finansieringsinstitusjon ikke kan tillate seg uten at det viktigste av alt, nemlig tilliten som kundene skal ha til institusjonen, blir svekket. Habiliteten ble ikke ivaretatt på en tilfredsstillende måte, den faglige kritiske vurderingen ble ikke tillagt vekt nok, sikkerheten i engasjementet ble svekket underveis, oppfølgingen var mangelfull, og engasjementet er i gråsonen i forhold til SNDs formålsparagraf. Verre kan det knapt bli.

Min konklusjon blir derfor at det er grunnlag for skarp kritikk, hvilket næringsministeren også gir uttrykk for i sitt brev den 4. desember 2000 til kontrollkomiteen i Stortinget.

Jeg vil også legge til at det er bekymringsfullt at ikke styret i SND selv har sett nødvendigheten av å ha tilstrekkelige habilitetsregler og rutiner, som hadde avverget en sak som dette. Kommentarer fra hovedstyremedlem Jan Balstad i SND, identisk med styreformann Jan Balstad i Pandestor, i media og senere opptreden overfor rettsvesenet i denne saken håper jeg ikke er representativ for hele hovedstyret i SND.

Jeg er imidlertid tilfreds med at statsråden nå har tatt initiativ til gode nok habilitetsregler i SND, og at departementet med bakgrunn i fadeseen Pandestor vil igangsette en særskilt gjennomgang av statlige engasjement i Nordvest-Russland, så vel som generell gjennomgang av SNDs utenlandsaktivitet.

Men etter all denne kritikken viser jeg til den merkna-den komiteen har i sin innstilling, hvor vi sier at det har vært politisk vilje til å prioritere norske etableringer i Nordvest-Russland. Jeg synes imidlertid det er på sin plass med en slik erkjennelse, og i den ligger det også en aksept for høyere risiko i enkelte engasjementer enn det som normalt ville ha vært akseptert. På den annen side fritar det ingen i SND fra å utøve godt håndverk.

Statsråd Grete Knudsen: Det var helt naturlig å legge denne saken frem for Stortinget, slik også kontroll- og konstitusjonskomiteen ønsket det, etter at jeg hadde tatt initiativet til gjennomgangen. Og jeg tok raskt initiativ til en undersøkelse som ble knyttet til Pandestor-saken. Men jeg syntes at det ville gi et for snevert utgangspunkt, og derfor var det viktig også å se på de andre sakene som hadde skjedd i samme periode, for å se på både prose-

dyrene og rutineene som hadde blitt fulgt. Og noen av disse sakene reiser prinsipielle spørsmål som det er behov for å gå inn på i en bredere sammenheng.

Når det gjelder behandlingen i Nærings- og handelsdepartementet av saker som var under Handlingsprogrammet, så skjedde det svikt i rutineene. Dette bestod i at ulike former for tilbakerapportering fra den som hadde fått tilskuddet, ikke ble innhentet kontinuerlig. Slik tilbakerapportering stilte regelverket for ordningen uttrykkelig krav om. Selv om dette regelverket for tilskuddsforvaltning er et annet i dag – det har blitt en ny ordning som følge av et nytt økonomireglement for staten – har jeg like fullt iverksatt en intern gjennomgang av de aktuelle rutineene.

I saken knyttet til joint venture-selskapet ROSSNOR ble det bevilget midler, både fra Nærings- og handelsdepartementet og fra Utenriksdepartementet, til å dekke utgifter i forbindelse med en rettslig forfølgelse av de russiske eierne. Denne typen støtte faller etter min vurdering utenfor formålet til Handlingsprogrammet, og burde derfor i sin helhet ha vært dekket av Bjørn AS og kreditorer i saken.

SNDs saksehandling av søknaden fra Pandestor hadde klare svakheter, som flere har nevnt. Eksportfinans, GIEK og Juridisk avdeling i SND var alle kritiske til hvor god den russiske garantien var. Dette ble ikke i tilstrekkelig grad fulgt opp. Videre hadde ikke SND full oversikt over eierforholdene i Pandestor før utbetalingen fant sted. Begge disse forholdene burde vært grundigere behandlet før lånet ble utbetalt.

SNDs forhold til habilitet er regulert i § 23 i lov om SND av 3. juli 1992 nr. 97. Forståelsen av denne paragrafen er også utdypet i egne retningslinjer, «Retningslinjer for habilitet i SND» av 6. juni 1994. Disse retningslinjene er i overensstemmelse med tilsvarende regelverk for offentlig virksomhet og kredittinstitusjoner. SND har, så langt jeg kan se, fulgt egne retningslinjer i de aktuelle sakene.

Habilitetsregler inneholder imidlertid også en stor grad av skjønn, der rettesnoren for den utøvende aktøren må være å bevare tillit i forhold til kunder og andre. I ettertid kan det stilles spørsmål ved om søknaden fra Pandestor nettopp var av en slik karakter at det kunne skapes tvil om saken ville bli gjenstand for en uhildet behandling i SNDs administrasjon. Etterpåkløkskap – ja vel – men det har relevans for veien videre.

SNDs styre har nå innført en ny regel for behandling av saker når et styremedlem er inhabil. Denne regelen innebærer at en sak skal avsluttes i SNDs styre når et styremedlem er knyttet til søkerbedriften, som styremedlem, som ansatt eller som eier med vesentlig innflytelse. Med denne regelen vil en unngå mistanker om at administrasjonen er under press eller påvirkning av andre styremedlemmer i de aktuelle sakene.

Det er også innført lignende regler for SNDs distriktsstyrer. I BU-sakene, hvor distriktsstyret har en egen beslutningsmyndighet, er regelen lik den som gjelder for hovedstyret, mens i andre saker, der beslutningsmyndigheten ligger hos direktøren ved distriktskontoret, skal

denne type saker nå løftes inn til SNDs hovedkontor. Etter min vurdering viser Pandestor-saken at disse regelendringene vil være hensiktsmessige. Jeg har også igangsatt et arbeid hvor helheten i SNDs behandling av habilitetsspørsmål skal vurderes. Resultatet av dette arbeidet vil jeg komme tilbake til i stortingsmeldingen om SND, som blir lagt frem senere i denne sesjonen. Og så vil jeg i forbindelse med en replikk – antakelig – komme inn på dette med formålsparagrafen og kontroll og tilsyn.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Ludvigsen (H): Først vil jeg gi uttrykk for tilfredshet med at statsråden tar denne saken så på alvor som hun vitterlig trenger å gjøre. Og nå har statsråden allerede varslet at hun vil svare – enten man spør eller ikke.

Men jeg synes det er viktig at man slår fast at det har vært svikt i rutineene, og at habilitetsreglene ikke har vært gode nok. Med et styre som hovedstyret i SND må det stilles ekstra krav til dette med å utøve et forsvarlig skjønn. Det har dessverre sviktet. Så sier SND – etter at dette bråket oppstod – at man nå skal gjøre noe med habilitetsreglene. Statsråden sa ingenting her om at departementet vil gå videre. Jeg ønsker å få statsråden til å utdype dette med å kreve ekstra sikkerhet for engasjement hvor hovedstyremedlemmer er involvert. Det er jo ganske vanlig i kredittinstitusjoner for øvrig at man har ekstra varsomhet, at man har ekstra sikkerhet, når hovedstyremedlemmer er involvert i et engasjement som selskapet finansierer. Jeg vil derfor gjerne at statsråden utdyper sine synspunkter akkurat på det området, og at hun forsikrer om at det vil bli fulgt opp.

Statsråd Grete Knudsen: De interne rutineene er allerede endret på dette punktet, i tråd med også slik som representanten Ludvigsen mente det er riktig. I tillegg til det så ser jeg at det er behov for en bredere vurdering av kontroll og tilsyn med SND, og derfor så går vi nå gjennom dagens system og vurderer også behovet for å styrke dette. Det vil også ta utgangspunkt i at forvaltningen av offentlige midler hele tiden skal skje på en betryggende måte, og at eventuelle nye løsninger nettopp må gå i retning av å styrke dette.

Jeg vil legge dette frem for Stortinget i forbindelse med gjennomgangen av SND i en egen stortingsmelding, og jeg har jo tidligere sagt at jeg mener at vi må vurdere en type tilsyn på lik linje med det som man har i andre kredittinstitusjoner.

Vidar Kleppe (Frp): Når denne saken ble kjent i media, var det mange aktører – alt fra direktøren i SND til andre – som bagatelliserte den. Når statsråden kom på banen og satte seg inn i saken, gjorde ikke hun det. Hun tok saken på alvor og har gått inn i realitetene.

Jeg vil gjerne stille et prinsipielt spørsmål til statsråden: Synes ikke statsråden at når vi får slike saker som vi har hatt nå, og som har vært tatt opp i komiteen, har den måten de er blitt taklet på fra SNDs side, vært uheldig, ettersom de har gått ut i media og prøvd å bagatellisere

dem når de har dukket opp? Synes ikke statsråden at SND sin ledelse har noe å lære av de erfaringene som er gjort med bakgrunn i det som er blitt kjent i media, fra NRK tok denne saken opp, og til dette ble en komitebehandling og en innstilling til Stortinget?

Statsråd Grete Knudsen: Det som nok var helt naturlig for de ansatte i SND med en gang denne kritikken kom, var å gå gjennom sine egne rutiner og holde dem opp både mot habilitetsregelverket sitt og også i forhold til sin formålsparagraf. Der var det en viss usikkerhet, men samtidig ikke mer enn at de også konkluderte med – og det ser vi også av innstillingen – at dette på noen av områdene kunne være i en gråsone, men likevel innenfor formålsparagrafen.

Men ellers som en generell uttalelse vil jeg mene at når man sitter som styremedlem og har et ansvar for offentlige midler, så må man i tillegg til det som direkte er nedskrevet på et papir av regelverk, også utøve et skjønn, og det har jeg sagt i mitt innlegg. Det går jo også igjen i det jeg har skrevet til Stortinget i den forbindelse.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. Flere har heller ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 1829)

S a k n r . 3

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende distriktssendinger med fjernsyn i Nordland og Østfold (Innst. S. nr. 116 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at sakens ordfører får holde et innledningsinnlegg på inntil 10 minutter, og at de øvrige talere får en taletid på inntil 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

– Dette anses vedtatt.

Laila Kaland (A) (ordfører for saka): Som saksordfører for denne innstillinga vil eg først ta for meg nokre generelle meininger i høve til NRK.

Dei siste åra har det skjedd ei rivande utvikling innan media, der fjernsynet har fått ei sterkare og sentral rolle. Framleis vil dette vere eit medium som vil forandre og utvikle seg, og eg tenkjer her på den digitale utviklinga som vil seie å få til gode avtaler og godt samarbeid mellom Telenor og TV 2. Likeins veit vi at NRK er inne i ein situasjon med store økonomiske problem, og at ei omorganisering må til for å få budsjetta i balanse.

I brev til komiteen har Kulturdepartementet peika på NRK sine plikter som allmennkringkastar, og vidare at det i det digitale mediasamfunnet vil vere viktigare enn nokon gong å oppretthalde ein sterk lisensfinansiert og reklamefri allmennkringkastar. Desse synspunkta støttar eg fullt ut. Men om desse måla skal vidareførast i tida

framover, trur eg at storting og regjering også må vere villige til å auke løyvingane til NRK.

I landet vårt, med spreidd busetjing og spesiell geografí, er det ikkje alltid lett å byggje ut eit informasjons- og kommunikasjonsnett som stettar folk sine krav. Ser vi nokre tiår tilbake og fram til no, har dei ulike media vore i rask utvikling. I dag er det ikkje noko som skjer her i landet eller ute i verda, utan at vi veit om det med ein gong. Det er sterke inntrykk, som gir oss informasjon, og som påverkar oss. Eg tenkjer her på

- jordskjelvkatastrofen i India, med titusentals daude
- hjelpeorganisasjonane sin store innsats og appell til oss som enkeltpersonar om å yte økonomisk hjelp
- svoltkatastrofar i mange land, krigar og store flyktningstraumar, der barna og dei eldre blir hardast ramma
- og til sist rasisme, mobbing, vald og undertrykking

Det er ikkje berre alvorlege nyheitssendingar som blir formidla, men også gode kultur-, natur- og dyreprogram, program med sport og andre aktivitetar og ikkje minst gode barneprogram. Dette gir oss positive impulsar i kvardagen.

NRK som allmennkringkasting skal formidle alt dette til heile befolkninga i vårt vidstrekke land, men i dag er tilbodet til sjåarane diverre ulikt. I sentrale område kan ein velje mellom mange og ulike kanalar, medan folk ute i distrikta har få val og ofte dårlege sjåarforhold.

I den innstillinga vi i dag diskuterer, om distriktssendingar med fjernsyn i Nordland og Østfold, viser komiteen til tidlegare vedtak i Stortinget i samband med St.prp. nr. 1 for 1995-96 og St.prp. nr. 1 for 1996-97, der lisensavgifta vart vedteken, m.a. for å finansiere og fullføre utbygginga av distriktsfjernsyn.

Mykje er gjort på dette området, men framleis manglar det vedtak for å få realisert eigne sendingar i Østfold og Nordland. Det har vore jobba ein god del frå desse to fylka for å få desse to tilboda på plass, noko som eg har full forståing for. Eg viser til korrespondanse og brev frå ulike instansar på dette området, som er lagde ved innstillinga.

Eg vil vise til mitt eige fylke og kva eigne sendingar har hatt å seie for oss. Møre og Romsdal fekk eiga regional TV-sending den 10. mars 1997. Før den tida hadde Møre og Romsdal fellessendingar med Nord- og Sør-Trøndelag. Sjølv om samarbeidet om sendinga var godt, viste det seg at regionen var for stor og hadde for lite felles. Regionsjukehuset i Trondheim og samkvemmet over fylkesgrensene mellom Nordmøre og Sør-Trøndelag var ikkje godt nok til å binde regionen saman til eit naturleg lokalt TV-rike.

Møre og Romsdal er eit svært nyheitsrikt fylke, m.a. på grunn av ein variert natur, med rasfare, utsette kyststrekningar, turisme i fjordar og fjell og eit samansett næringsliv med møbelindustri og verft og som Noregs største fiskerifylke – eit sterkt eksportfylke generelt sett.

Møre og Romsdal høyrer ikkje naturleg til Trøndelag og heller ikkje til ein omfattande Vestlandsregion, frå Nordmøre til synste Rogaland. Det var difor rett av NRK

å gå inn for å dele regionen og rett av Stortinget å auke lisensen, slik at dette vart mogleg.

Sendingane frå Møre og Romsdal har vist at det er meir enn nok stoff å hente til ei eiga TV-sending for dette fylket. NRK Møre og Romsdal er einaste fylkesdekkjande medium, og TV-sendingane er saman med radiosendingane svært viktige for fylkesidentiteten. Sendingane er med på å binde saman eit fylke prega av stridar mellom dei ulike områda nord, sør og midt i fylket. Folk i Møre og Romsdal oppfatar dei regionale sendingane i tida mellom kl. 18.40 og 20.55 som sine egne sendingar. Dei ferskaste sjåartala viser også at NRK Møre og Romsdal sine TV-sendingar samlar flest sjåarar, trass i at dei kommersielle konkurrentane TV Sunnmøre og TV Nordvest, som sender til Romsdal og Nordmøre, har tre gonger så lang sendetid.

Eg vil be kulturministeren merke seg desse positive signala frå Møre og Romsdal, for eg trur dei kan gi dei same ringverknadene i Østfold og Nordland, når dei får sine egne distriktssendingar.

Komiteen er kjend med at NRK i det seinare er organisert som eit aksjeselskap. I Stortingets spørjetime den 29. november 2000 sa kulturministeren «at det er viktig at NRKs styre nå gis spillerom til å foreta de nødvendige innsparinger og omprioriteringer» – for å bringe NRKs driftsresultat i balanse.

Fleirtalet i komiteen vil, «i likhet med statsråden, legge til grunn at dersom NRKs styre skulle komme med forslag som vil føre til omfattende endringer i den distriktpolitiske profil, vil saken nødvendigjøre politisk behandling».

Etter mitt syn er dette no følgt opp i brevet til NRK av 24. januar frå Kulturdepartementet, der det står:

«Kulturdepartementet ber NRK om å legge komiteens forutsetninger til grunn for det vidare planarbeid med distriktssendinger med fjernsyn i Nordland og Østfold.»

Komiteens fleirtal har i sine merknader vist til at

«NRKs styre ikke hittil har fulgt Stortingets forutsetninger. Dette flertallet har imidlertid merket seg at på bakgrunn av Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2001 har departementet fulgt opp saken i forhold til NRK».

Eg viser til brevet som er skrive den 24. januar, og som eg har sitert.

Komiteen er nøgd med brevet frå kulturministeren, som gir klare føringar med dei vidare planane i høve til egne TV-sendingar for Østfold og Nordland. Saka blir lagd ved protokollen, og eg viser til komiteen sine merknader.

Odd Holten (KrF): Det er utvilsomt en merkedag for lokale fjernsynssendinger via NRK i Nordland og Østfold i dag, fordi vi nå endelig kan få på plass spørsmål knyttet til oppstart av fjernsynssendinger fra disse to distriktkontorene.

Etter min vurdering er dette en svært gammel sak, hvor NRKs ledelse ikke har fulgt opp stortingsflertallets forutsetning knyttet til tidligere lisensøkninger. Nå forut-

setter jeg at NRKs styre og ledelse ikke lenger forholder denne saken.

En avtale er en avtale, hvor Stortinget fra sin side gav lisensøkninger i to påfølgende budsjetter, men hvor NRK bare delvis har oppfylt sin del av avtalen ved å ha bygd hensiktsmessige lokaliteter for å kunne sende distriktssendinger for TV i Nordland og Østfold.

Etter en rekke utsettelse med vekslende argumentasjon må en nå – etter Stortingets flertall – få TV-sendinger for disse to fylkene i gang snarest, og da senest innen første kvartal 2002. Helt til nå, da Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite fant det nødvendig å ta opp saken på nytt, mener jeg – og komiteflertallet er enig i det – at det i denne saken har vært en kritikkverdig saksbehandling fra NRKs ledelse.

Stortinget ønsker med bakgrunn i NRKs forslag å bygge ut elleve distriktkontorer for lokal-TV tilknyttet NRK hele tiden med den målsetting å gi en best mulig informasjon til de enkelte regioner og nærmiljøer. På dette punktet har det vært et felles ønske fra de partier som stod bak lisensøkningen i 1995 og 1996, å få til en hurtig utbygging.

Jeg forutsetter nå at NRK på bakgrunn av Stortingets behandling følger opp Stortingets forutsetninger. Og i skriv fra Kulturdepartementet av 24. januar 2001, heter det bl.a.:

«Kulturdepartementet ber NRK om å legge komiteens forutsetninger til grunn for det videre planarbeid med distriktssendinger med fjernsyn i Nordland og Østfold.»

I denne forbindelse henviser Kulturdepartementet til merknader fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om samme sak. Dette burde være klar tale. Nå må det praktiske arbeidet med å forberede oppstart iverksettes omgående, slik at personell og utstyr er på plass, aller helst ved utgangen av dette året, og senest innen første kvartal 2002.

NRK Østfold startet som kjent som sendersted for tidligere TV4 nå sist mandag den 5. februar. Men dette løser ikke den egentlige situasjonen med egne sendinger fra Østfold. Situasjonen er nå blitt like dårlig for de tre øvrige fylker i dette senderområdet, nemlig Telemark, Vestfold og Buskerud. Disse tre fylkene bør fortsatt ha sitt eget sendersted.

Jeg vil tillate meg å rette et direkte spørsmål til statsråden og ber om å få en bekreftelse på oppstarttidspunktet. Jeg synes det er svært viktig at vi nå ikke forholder dette. Er det mulig å kunne få statsrådets samtykke i at NRKs ledelse senest innen første kvartal 2002 begynner sending fra Østfold og Nordland, og selvfølgelig parallelt med dette, at senderstedet for Telemark, Vestfold og Buskerud blir flyttet tilbake til denne regionen, slik at vi får muligheten til å ha elleve distriktkontorer?

Svein Ludvigsen (H): Jeg viser til saksordførerens innlegg, og med mye interessant nytt fra Møre og Romsdal kan dette fort nærmest bli distriktssendinger à la NRK.

Det dreier seg om Østfold og Nordland denne gangen. Da synes jeg det er viktig at man fra min og Høyres side

først fastslår den prinsipielle holdningen vår, at Stortinget etter at NRK er omorganisert som et aksjeselskap, ikke lenger skal bestemme hvor NRK skal sende sine distriktsprogram fra, eller bestemme over programprofil eller infrastruktur for øvrig som det tilligger styret å fatte beslutning om. Det er den ledetråd som vi har hatt og kommer til å ha i denne saken.

Så kan man selvfølgelig drøfte hvorvidt Stortinget har fulgt opp de merknader som komiteen har kommet med ved flere anledninger, bl.a. i forbindelse med lisenspenger for 1996 og 1997. Jeg synes det er viktig å ha klart for seg at NRK har investert betydelige midler både i Østfold og i Nordland, slik at man nok kan diskutere hvorvidt komitemerknadene er fulgt opp eller ikke. Men min og Høyres holdning er at dette av prinsipielle grunner ikke tillegges Stortinget å bestemme.

Jeg er selvsagt glad for alle de distriktssendingene som NRK har. Jeg er selv en ivrig lytter til samsendingene som NRK har for Nord-Norge, enten det gjelder «Nordnytt» på TV eller sendingene nordfra på radioen. Og der har jeg den samme tilnærmingen som saksordføreren hadde når det gjaldt Møre og Romsdal. Jeg er redd for at en påtvingt splittelse av samsendingen i min egen landsdel, Nord-Norge, skal svekke den samlede nordnorske profilen og identiteten som NRK så glimrende har bidratt med over lang tid. Jeg er redd for at en påtvingt splittelse, uansett hvor det er i landet, skal svekke NRKs evne og kapasitet til å produsere interessant og kvalitativt godt riksstoff fra de ulike landsdelene og de ulike fylkene og regionene. Det at NRK kan bidra med stoff fra de ulike regionene som er interessant for hele landet, synes jeg vi i Stortinget burde være særdeles opptatt av. Og hvis det skulle være prisen vi betaler, at det ikke lenger er mulig ved at vi splitter opp og påfører NRK infrastruktur og lokaliteter som koster så mye i drift er at det ikke blir produsert stoff godt nok, så har vi gjort NRK og oss selv en bjørnetjeneste.

Jeg erkjenner altså at det nå er NRK som har ansvar for utbyggingen, og at da blir det fundamentalt galt hvis vi politikere både krever budsjett disiplin og samtidig krever mer av NRK, uten å stille midler til disposisjon. Høyre har i hvert fall ikke ytterligere midler, og vi vil heller ikke øke lisensen. At Høyre i tillegg gikk imot den omstridte lisensøkningen i 1996 og 1997, er for øvrig en historisk sannhet. En annen historisk sannhet er at mye har skjedd siden det daværende flertallet skrev sine komitemerknader. Høyre mener Stortinget ikke kan overse verken NRKs forverrede finansielle problemer på investerings- og driftssiden eller den nye organiseringen av NRK. Alt dette har skjedd siden lisensøkningen i 1996 og 1997.

Høyre står sammen med resten av komiteen i å henvise til Kulturdepartementets brev av 24. januar i år til NRK, som er gjengitt i innstillingen, og som også saksordføreren viste til. Her ber departementet om at komiteflertallets forutsetninger, slik det er beskrevet i Budsjettinnst. S. nr. 2 for 2000-2001, skal følges hva gjelder det videre planarbeid med distriktssendinger med fjernsyn i Nordland og Østfold. For Høyres vedkommende tar vi

brevet til etterretning i erkjennelsen av at det er departementet og NRKs styre som tar avgjørelsen, og at det de måtte vedta, må realiseres innenfor de budsjetter og rammer for øvrig som NRK drives etter. NRK kan heller ikke komme og be om mer penger enda en gang.

Jeg synes det kan være interessant å høre statsrådets utlegning av det brevet som vi har referert til, og som departementet har sendt til NRK, men vi skal verken motsette oss statsrådets avgjørelse eller NRKs styres avgjørelse ut fra den prinsipielle holdningen at dette er NRKs ansvar. Men det er også vårt ansvar å se til at NRK som den allmennkringkaster den er, kan levere et produkt som er godt. Vi kan ikke få både i pose og sekk.

Vidar Kleppe (Frp): Når en hører saksordføreren framlegging av hvilken innvirkning disse distriktssendingene har hatt i Møre og Romsdal, og det viktige fredsskapende arbeid de har medført, skulle hvert enkelt fylke og kanskje hver enkel storby hatt egne sendinger. Men realiteten i denne saken er det utgangspunktet som et stortingsflertall, bestående av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og SV, hadde i 1995 og 1996, at økningene av lisensen i 1996 og 1997 skulle øremerkes til lokalsendinger i Nordland og Østfold, noe som har vært utgangspunktet for at vi fra Fremskrittspartiets side har vært villig til å ta opp denne saken på prinsipielt grunnlag. For i kontroll- og konstitusjonskomiteen er det vår jobb å se til at de vedtakene som er fattet og de premisene som Stortinget har lagt, følges opp. Men mye har hendt etter den tiden. NRK er blitt omdannet til aksjeselskap. En rekke endringer har funnet sted som gjør at det som var grunnlaget for de stortingsvedtakene, som også representanten Ludvigsen var inne på, har endret seg.

Men det er ikke det vi diskuterer i dag, vi diskuterer Stortingets vedtak som er fattet, og den mangel på oppfølging som har vært fra de politiske myndigheter. Det er ikke til å komme bort fra at det er hårreisende at en i årvis har trenert saken og ikke fulgt opp de vedtakene som er fattet. Og hvis en skal bruke like lang tid på å få ny NRK-sjef som en har brukt på denne saken, ja da er jeg bekymret for hvordan fremtiden skal bli for NRK videre. Her må en være seg bevisst at når en legger inn lisensøkninger og gir det inntrykket til folk at de skal betale for en tjeneste, en vare, så skal de få et tilbud, og når de ikke får det, burde de i hvert fall få betalt tilbake den lisensøkningen. Vi fra Fremskrittspartiets side er opptatt av det prinsipielle her.

Ellers vil jeg bare ønske alle distriktskontorene lykke til, alle medarbeiderne i NRK som har engasjert seg i denne saken, og det har ikke vært få. Og jeg tror det ikke bare er NRK Nordland og Østfold som har vært opptatt av denne saken. Jeg tror det også er andre distriktskontorer som har blitt berørt av den manglende oppfølgingen av det vedtaket som Stortinget i sin tid gjorde når det gjelder disse distriktssendingene, og når det gjelder inndeling av geografisk område, som har samsendinger som egentlig er naturlig for befolkningen, men som ikke blir naturlig, faktisk unaturlig.

Jeg forventer, på samme måte som representanten Holten, at i hvert fall ved utgangen av året må dette være på plass. Vi har investert millionvis av kroner i utstyr. Alt ligger klart. Nå er det bare å sette i gang og produsere.

Kari Økland (KrF): Det er over to år siden kontroll- og konstitusjonskomiteen første gang henvendte seg til kulturministeren om denne saken. Etter noe korrespondanse og en uttalelse fra den daværende statsråd om at hun ville redegjøre for de konkrete planer om distriktssendinger med fjernsyn i Nordland og Østfold, ble saken vedlagt protokollen og dokumentene oversendt familie-, kultur- og administrasjonskomiteen. Sist høst fant imidlertid kontroll- og konstitusjonskomiteen det nødvendig å forberede en egen sak til Stortinget om forholdet, da vi ikke var fornøyd med utviklingen vedrørende disse distriktssendingene.

Mange har reagert på at NRK ikke bruker lisensøkningen til det som var Stortingets forutsetning, og som faktisk også var NRKs eget ønske.

Nord-Norge ble tidlig sett på som en for stor region til å ha bare én sending, og styret i NRK vedtok i april 1994 at Nordland skulle skilles ut som egen region for distriktsfjernsyn. Siden kom også Østfold til. Fullføring av utbyggingen av distriktsfjernsyn var en forutsetning for Stortingets vedtak om å øke lisensen både i 1996 og 1997. Møre og Romsdal og Rogaland ble utbygd og kom på lufta med egne sendinger i 1997, mens Nordland og Østfold ble utsatt. I ettertid har de planlagte sendingene blitt utsatt flere ganger.

Kulturdepartementet har gitt uttrykk for at Stortingets vedtak om utbygging og iverksettelse av egne distriktssendinger med fjernsyn i Østfold og Nordland er bindende, og at det foreligger en plikt til å realisere disse sendingene inntil Stortinget måtte bestemme noe annet. Departementet mener videre at NRK må ha vide fullmakter til selv å avgjøre på hvilke tidspunkter de enkelte etapper av utbyggingen skal realiseres, noe flertallet i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen under noe tvil har funnet å kunne akseptere. Flertallet fastholder imidlertid sitt krav om at det skal etableres distriktssendinger med fjernsyn i Nordland og Østfold, og ser med bekymring på at NRK ikke har fulgt dette opp. Kontroll- og konstitusjonskomiteen mener man ikke kan gå tilbake på tidligere forutsetninger om å opprette disse sendingene, men har ikke satt noen tidsfrist for NRK.

Stortinget har vært svært tålmodig i denne sak. Vi har ventet lenge på sendestart, og det kan være fristende å spørre: Hvor mye lenger må vi vente? Det er mange lisens kroner som er betalt, og som betales, til et formål som ennå ikke er realisert. Det er investert store beløp i nye lokaler og toppmoderne utstyr for å sende, men oppstart har stadig blitt utsatt. Saken er lite tillitvekkende behandlet fra NRKs side. Selv om NRK er blitt et AS, betyr ikke det at de ikke skal følge det Stortinget vedtar.

Jeg er tilfreds med at komiteen er såpass samstemt i sine merknader og sin kritikk av NRK. Og jeg setter pris på at statsråden i sitt brev av 24. januar i år ber NRK legge familie-, kultur- og administrasjonskomiteens forut-

setninger til grunn for det videre planarbeid med distriktssendinger med fjernsyn i Nordland og Østfold.

Gunnar Skaug (A) (komiteens leder): Egentlig er dette en reprise på den debatt Stortinget hadde like før jul om budsjettinnstillingen fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, hvor nettopp de samme spørsmålene som i dag debatteres, ble belyst, og hvor også kulturministeren på en tilfredsstillende måte gav en klar føring for hvordan denne saken skal utvikles videre. Men det er likevel grunn til å si, som flere hittil i debatten har sagt, at den saken som kontroll- og konstitusjonskomiteen i dag legger fram, er nok et eksempel på at NRK ikke har rettet seg etter forutsetninger som ble gitt ved de lisensøkninger som Stortinget vedtok for 1996 og 1997, og som har ført til at oppstart av egne lokale TV-sendinger for Nordland og Østfold er utsatt så mange ganger.

Egentlig burde distriktssendingene for disse to fylkene ha vært på plass for lenge siden. Økningen av lisensavgiftene, med de klare forutsetningene om fullføring av utbyggingen av distriktsfjernsyn, ble riktignok vedtatt før NRK ble omgjort til forvaltningsselskap, stiftelse og senere aksjeselskap. Dette skulle imidlertid ikke være til hinder for at NRK måtte ha forpliktet seg til å følge opp Stortingets klare vedtak. Og vedtakene er ikke til å misforstå. Det er derfor ingen grunn til å gå tilbake på tidligere forutsetninger om å opprette egne fjernsynssendinger i Nordland og i Østfold, og slett ikke fordi NRK klokkelig nok har investert såpass mange millioner kroner både i lokaler og sendingsutstyr i Bodø og i Gamlebyen i Fredrikstad. Alt burde derfor ligge til rette for rask oppstart, og det regner jeg med at statsråden i dag også, nok en gang, gir forsikringer om.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen vedtok 24. oktober i fjor, da distriktssendingene med fjernsyn i Nordland og Østfold ble gjort til egen sak, også å belyse prosessen rundt sammenslåingen til TV-regionen NRK4, som dekker, som tidligere sagt, Østfold, Vestfold, Buskerud og Telemark. Ja, jeg har veldig lyst til å si meg helt enig med bl.a. fylkesordføreren i Telemark og også andre, i at NRKs distriktskontor i Telemark er blitt dårlig behandlet – for å si det mildt. Det er derfor bekymringsfullt at distriktskontoret lokalisert i Porsgrunn nedbygges, og at meget viktig kompetanse som er opparbeidet der, dermed går tapt. I stedet burde vi ha hatt en samlet oppbygging av NRKs distriktskontorer her i landet. Jeg tror også det er sterk vilje i denne salen til at så skjer. Men da må jeg også si meg enig i det som saksordføreren, Laila Kaland, sa i sitt innlegg, at for å få det til, må det også være vilje til å gi NRK mer friske penger, slik at de store utfordringene som NRK står overfor som kulturinstitusjon, virkelig blir ivarettatt.

Anne Enger Lahnstein (Sp): Innstillingen fra kontroll- og konstitusjonskomiteen gir jo en gjennomgang av sakens gang, og jeg vil også i denne sammenheng vise til den debatten som var i forbindelse med kulturkomiteens behandling av budsjettet for inneværende år. Jeg synes dette er en litt merkelig sak, og grunnen til det er at jeg

aldri har oppfattet at flertallsmerknader kan oppfattes som *vedtak*. Det var, slik jeg ser det, ikke noe bindende vedtak i Stortinget da man økte lisensen i 1996 og 1997, men det ble gitt klare føringer om at lisensøkningen skulle føre til etablering av distriktsfjernsyn i Østfold spesielt og også i Nordland. Det er Stortingets etterspill som gjør at jeg ser på dette som noe som man må forvente nå blir fulgt opp. Når saken er vanskelig, er det også fordi NRK er endret til et aksjeselskap etter denne tid, altså at lisensøkningen skjedde før NRK ble AS.

NRK står overfor meget store utfordringer. Vi kjenner godt situasjonen med digitalisering og teknologitvilling, vi kjenner de økonomiske og organisatoriske utfordringer som organisasjonen står overfor, og de fleste av oss vet og vil i hvert fall være enige om at allmennkringkastingen, slik vi kjenner den i Norge, er viktigere enn noen gang. Vi vet også at distriktkontorene og distriktssendingene har gitt NRK en legitimitet som overgår alle andre områder. Jeg vil også understreke at etter min mening har NRK ikke produsert så gode programmer noen gang som de gjør nå, på utenriks, på underholdning – og på folkeopplysning, som jeg ser på som svært viktig.

Jeg har tillit til at NRK vil følge opp det brevet som er referert i innstillingen, fra departementet nå i januar, så klart. Jeg vil derfor ikke svekke henstillingen og på en måte oppfordringen om å følge opp dette med sendingene fra Østfold og Nordland. Men det er mange dilemmaer her, og jeg synes at det kommer for dårlig fram. Derfor viste jeg i desember til det som skjer ved andre distriktssendinger, og det kan da ikke være slik at Stortinget ganske lett godtar at her bygges det ned distriktssendinger enkelte steder for å følge opp det som skjedde i tilknytning til Østfold og Nordland. Derfor vil jeg også vise til statsrådens svar på et spørretimespørsmål – referert til i innstillingen – til budsjettet for inneværende år for kulturkomiteen, hvor det pekes på at dersom styret, som jo må ha vide fullmakter hvis det skal kunne oppfylle kravene som legges til et statlig AS, skulle komme til at man ville endre den distriktspolitiske struktur mye, så er det grunnlag for politisk behandling. Nå tror jeg vi kan diskutere, men kanskje ikke bli helt enige om hva det innebærer. Kanskje vil statsråden mene at en ekstraordinær generalforsamling vil være det man da ønsker hvis NRK – mot mine forhåpninger – skulle komme til å ville endre den distriktspolitiske struktur. Jeg vil nok mene at *det* ville være grunnlag for en debatt i Stortinget. Men jeg forventer altså at NRK vil følge opp de signalene som nå er samlet storting, bortimot, har gitt når det gjelder Østfold og Nordland, at man også tar hensyn til de behovene det er ved de øvrige distriktkontorene, slik at ikke Stortinget på en måte stilltiende ser på at en forskyver aktiviteten for å imøtekomme litt tilfældige ... – det er kanskje å gå langt, men jeg mener at disse flertallsmerknadene er litt spesielle. Behovet i Østfold og Nordland er jeg uten videre enig i, men jeg ser at her er Stortinget i en *litt* vanskelig situasjon, nettopp fordi NRK har blitt et AS.

Jeg har bedt om en generell redegjørelse i Stortinget fra kulturministeren, slik at vi kan få en generell debatt

om NRKs framtid, og jeg håper statsråden kan gi signal om at det vil bli fulgt opp.

Statsråd Ellen Horn: Kontroll- og konstitusjonskomiteen har i sin innstilling foretatt en grundig gjennomgang av saksgangen mellom storting og departement i denne saken og av NRKs oppfølging av Stortingets forutsetninger i forbindelse med statsbudsjettene for 1996 og 1997.

Som nevnt ved flere anledninger, har Kulturdepartementet lagt til grunn at etablering av distriktssendinger med fjernsyn i Østfold og Nordland er bindende vedtatt inntil Stortinget måtte vedta noe annet. Departementet har også gitt uttrykk for dette overfor NRK.

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2001 opprettholdt Stortinget sin forutsetning. I oppfølging av dette har Kulturdepartementet sendt et brev til NRK der departementet ber NRK om å legge Stortingets forutsetninger til grunn for det videre planarbeidet med distriktssendinger med fjernsyn i Nordland og Østfold.

Med dette håper jeg at saken nå er avklart.

Avslutningsvis vil jeg understreke at NRK helt siden opprettelsen i 1933 har vært et av de mest sentrale fora for offentlig ordskifte og kulturformidling i Norge. For at NRK skal oppfylle sin samfunnsoppgave som allmennkringkaster er det bl.a. viktig å opprettholde den lokale forankringen gjennom distriktkontorene og distriktssendingene. Regjeringen legger stor vekt på å opprettholde NRK som en lisensfinansiert og reklamefri allmennkringkaster som spiller norsk språk og kultur i hele sin fulle bredde.

Når det gjelder oppstart, som bl.a. representanten Holten spurte om, kan jeg som kulturminister ikke gi noen garantier med hensyn til tidspunktet for etablering av distriktssendinger med fjernsyn i Østfold og Nordland. Som jeg har gitt uttrykk for tidligere, må NRK stå meget fritt med hensyn til hvordan og på hvilke tidspunkter de ulike etappene av utbyggingen av distriktsfjernsyn skal realiseres. Jeg kan bl.a. vise til at NRK gjennom valget av aksjeselskap som organisasjonsform er gitt vide fullmakter i forhold til den forretningsmessige driften av selskapet. Aksjeselskapsformen bygger på en klar rollefordeling mellom eieren og selskapsledelsen. I et aksjeselskap ligger den forretningsmessige ledelsen og ansvaret for denne hos selskapsledelsen, i dette tilfellet NRKs styre og kringkastingssjefen. Denne rollefordelingen bør vi holde fast ved også i denne saken.

Når det gjelder sendested, vil Kulturdepartementet heller ikke kunne bestemme dette på vegne av NRKs styre.

Når det så gjelder en redegjørelse for Stortinget om NRKs generelle situasjon, kan jeg her og nå bekrefte at jeg vil komme tilbake til dette. Vi arbeider med hele NRK-saken i Kulturdepartementet, og skal også behandle den i Regjeringen. Jeg vil komme tilbake til dette i løpet av våren.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Kleppe (Frp): Statsråden sa nettopp at hun ikke kunne garantere noe som helst når det gjaldt oppstarten – vi har rollefordelingene, og vi har det at NRK har blitt et aksjeselskap.

Men jeg har et prinsipielt spørsmål til statsråden. Stortinget har over flere år lagt premisser ved at de har økt lisensen for at en skal få sendinger i Nordland og Østfold. Hvis det vedtaket ikke blir fulgt opp i praksis, synes statsråden da det er rimelig at de som har betalt den økte lisensen, skal få den tilbakebetalt? Det vil jeg gjerne ha et svar på.

Det er viktige prinsipper vi her snakker om. Når folk har betalt for en tjeneste de skal få, men ikke får den, synes ikke statsråden det da er rett og rimelig at NRK går i seg selv og betaler tilbake til dem som har fått den økte lisensen under den forutsetning at de skulle få egne TV-sendinger?

Statsråd Ellen Horn: La meg få lov å si meg enig med flere røster i denne sal som beklager at denne saken har tatt svært lang tid. Jeg kan bare understreke at vi har oversendt brevet til NRK med en klar forventning om at de forutsetninger som Stortinget legger til grunn, nå blir fulgt opp. Jeg håper selvfølgelig at det vil bli en avklaring så fort som overhodet mulig.

Når det gjelder tilbakebetaling av lisensen, som representanten Kleppe tar opp, kan jeg ikke si at jeg deler hans syn på at det er en reaksjonsform som i denne saken er på sin plass. Jeg gjør igjen oppmerksom på den meget vanskelige økonomiske situasjonen som NRKs styre står overfor i NRK, og må se disse spørsmålene i sammenheng med NRKs totale økonomiske situasjon. Men som sagt, jeg ser med spenning frem til svaret fra NRKs styre på vårt brev av januar i år, og håper at dette vil få en avklaring, og at det vil bli gjennomført så fort som overhodet mulig.

Odd Holten (KrF): Kritikken i denne saken er etter mitt syn meget klar. Utsettelsene har vært mange og upresise. Vi bør nå kunne komme til en ende i saken.

Statsråden svarer bare delvis på mitt spørsmål med anmodning om å få frem et tidspunkt, når hun sier at hun ikke kan gi noen garantier. Det føler jeg er en svakhet i dette svaret. Forhistorien burde være klar. Premissene er gitt på helt klare vilkår, og derfor bør det være rimelig at vi nå får en melding fra statsråden om at hun ønsker å tilkjennegi overfor NRKs ledelse at dette må finne sted innenfor et visst tidsrom. Det er ikke minst viktig ut fra det arbeidet som skal skje på disse to stedene fra medarbeidere, med tilsetning og hele opplegget. Det trengs altså en beskjed til ledelsen fra den som sitter i det øverste styringsorgan, nemlig statsråden.

Statsråd Ellen Horn: Jeg kan ikke garantere et spesielt tidspunkt for dette, men jeg er, som jeg allerede har sagt, svært opptatt av at NRK gir klare signaler om hvordan fremdriften vil bli med hensyn til sendingene i Nordland og Østfold. Men jeg viser til selskapsformen og at NRKs styre står fritt i å håndtere spørsmål som dette. Jeg

tror brevet som nå er gått fra Kulturdepartementet til NRK, er meget klart, og i dialogen videre med NRKs styre vil jeg selvfølgelig vektlegge og få klarhet i hvordan styret vurderer fremdriften og når Stortingets forutsetninger kan være oppfylt. Jeg skal bidra til at vi får et klart svar på dette.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Bror Yngve Rahm (KrF): Dette er en debatt vi kjenner igjen fra før jul, og mange argumenter er selvfølgelig av den grunn også kjent. Det som er nytt nå, er imidlertid at komiteen har lagt fram en innstilling som er veldig klar i sin kritikk av måten NRK har håndtert den økte lisensavgiften i 1996 og 1997 på. Den kritikken deler jeg. Jeg tror det er grunnlag for å understreke det.

Når Stortinget gir tillatelse til en lisensøknning på gitte forutsetninger og gitte premisser, tar vi selvfølgelig for gitt at dette blir fulgt opp. Det er så langt ikke fulgt opp. I så måte er de mer prinsipielle tilnærmingene som Vidar Kleppe reiser, betimelige. Dette er et prinsipielt, helt grunnleggende spørsmål om forholdet mellom Stortinget og NRK som jeg synes også det er viktig at vi holder fast ved.

Anne Enger Lahnstein og Odd Holten har i sine innlegg vært inne på vilkårene for andre distriktkontorer enn Østfold og Nordland. Det er henvist bl.a. til Telemark, og jeg forstod vel kanskje at også Anne Enger Lahnstein hadde litt av det i tankene da hun holdt sitt innlegg. Det er berettiget, fordi det kan virke som om NRK forsøker å bygge opp virksomheter i Østfold og Nordland på bekostning av andre distriktkontorer som allerede er etablert med egne tilbud, herunder f.eks. Telemark.

Jeg har argumentert rimelig sterkt for Telemark før, det kjenner statsråden til, og jeg skal i og for seg ikke legge inn så sterke argumenter for det nå. Men det er også et prinsipielt spørsmål dette at NRK på den ene siden får tilført ekstra midler gjennom lisenspenger for å bygge ut nye distriktkontorer, og så løser man det altså ved at man legger ned andre steder, eller reduserer virksomheten.

TV-sendingene i NRK Telemark er et eksempel på at man har bygd opp et vellykket tilbud lokalt og regionalt som baserer seg på stor faglig kompetanse både på fjernsynssiden og radiosiden. Det er muligheter for at det nå kan smuldre noe, gjennom de signaler vi har fått. Jeg vil derfor anmode statsråden veldig sterkt om å ta med i sitt videre arbeid at det å øke tilbudet i Østfold og Nordland ikke skal bety at man reduserer andre steder, f.eks. i Telemark. Dette tror jeg er veldig viktig, og jeg tror det vil være et stort, positivt bidrag også til sendingene for regionen Telemark, Buskerud og Vestfold om de får lov til å beholde sine sendesteder i Porsgrunn. Det føler jeg meg helt overbevist om.

Så til det at NRK har forandret selskapsform. Det er klart det er riktig som Anne Enger Lahnstein sier, at en beveger seg inn i et grenseland av hvordan ting her kan forstås og hvor langt Stortinget kan gå i forhold til å diktere NRK. Men det ligger faktisk i bunnen her at de for-

utsetninger som Stortinget la i 1995 og 1996, ble lagt før omdannelsen av selskapsform. Det må bety at disse forutsetningene fortsatt er gyldige. Det vi kan si, er i alle fall at selv om vi kanskje kan fortolke det som framkom i 1995 og 1996, noe ved å finlese, og alt etter øynene som ser, kan vi i alle fall være enige om at Stortinget ikke la inn noen føringer for at man skulle redusere tilbudet ett sted ved å bygge ut andre steder. Det har i alle fall ikke Stortinget gjort. Tvert imot har Stortinget lagt klare føringer for at vi skulle utvide aktiviteten ved distriktskontorene våre og ikke sikre status quo ved at man bygger ned ett sted for å bygge opp andre steder.

La meg for øvrig si at jeg ønsker ikke en konflikt mellom Telemark, Østfold og Nordland. Jeg ønsker å få på plass så raskt som mulig sendinger i Østfold, og jeg vil gjerne ha det i Nordland. Det er på tide at det kommer på plass, og at NRK tar de grep som nå er nødvendige for å oppfylle de forutsetninger som Stortinget helt klart la i bunnen da man behandlet lisensøkningene i 1995 og 1996.

Gunnar Breimo (A): Denne saken kan gi grunnlag for mange refleksjoner om forholdet mellom Stortinget og vår statlige forvaltning, i tillegg til noen tankekors. At en statlig institusjon som NRK så til de grader bare kan ignorere hensynet til en stor del av sine seere, er én ting. Men at den også totalt overser hva Stortinget sier, er etter mitt syn ganske oppsiktsvekkende. Som andre allerede har nevnt, lå det i dette tilfellet spesielle forutsetninger til grunn for den lisensøkningen Stortinget vedtok for en tid tilbake, og det etter forslag fra NRK selv. På tross av at det er bygd og innredet nytt studio i Bodø, kan vi lure på om NRK noen gang hadde tenkt å gjennomføre de forutsetninger som lå til grunn for lisensøkningen som ble vedtatt, eller om det bare var gode argumenter for å få det ønskede vedtak i Stortinget. Etablering av distrikts-TV er jo et sterkt argument overfor oss politikere som det er vanskelig å være negativ til.

Sett fra Nordlands side handler denne saken også om rettferdighet, både fordi nordlendingene selvsagt skal ha det de har betalt for, og fordi hele landet i utgangspunktet bør ha et mest mulig likt tilbud fra våre allmennkringkastere. Grovt sett er det faktisk spørsmål om den ene halvparten av landet skal ha det tilbudet som den andre halvparten nærmest tar som en selvfølge. For det er nemlig slik at midtpunktet i landet ligger like nord for Trøndelags-grensen. Nordland fylke er dessuten like langt som avstanden fra Moss til Steinkjer, og man kan plassere seks andre mer «normale» fylker innenfor fylkets grenser. Noen har pekt på at nordlendingene har «Nordafor»-sendingene fra Tromsø, og det er rett. Men jeg hevder at det at NRK Tromsø skal dekke f.eks. Helgeland, vil være som å si at all produksjon av distrikts-TV på Øst- og Sørlandet skal skje fra Trondheim. Det sier seg selv hvor håpløst det ville blitt. I tillegg kommer at Nordland geografisk er oppdelt av fjorder og fjelloverganger, noe som gjør det svært tidkrevende og vanskelig å reise i fylket.

Saksordføreren var inne på de positive virkningene av distrikts-TV i hennes heimfylke. Nordlendingene er ver-

ken bedre eller verre enn andre, slik at det ikke skulle mangle nyheter både på godt og vondt i fylket. Jeg merket meg spesielt de gode argumentene som saksordføreren gav uttrykk for, som fullt ut også gjelder Nordland.

Representanten Svein Ludvigsens argumentasjon om at et distrikts-TV i Nordland vil svekke samholdet i Nord-Norge, hvis jeg forstod ham rett, ser jeg på som et tradisjonelt uttrykk for en revirkamp som har virket ødeleggende på samarbeidet i landsdelen i mange sammenhenger, og ødelagt mange muligheter. Han viste også til at NRK hadde investert mye i Nordland, noe som er helt riktig. Men det må da være et mål for alle at disse investeringene blir utnyttet fullt ut, ikke å legge til rette for det motsatte.

Et argument som har vært brukt til fordel for NRKs holdning, er at institusjonen er blitt et aksjeselskap og dermed må ha mer frihet enn tidligere. Rent prinsipielt er det riktig. Men det kan ikke utlegges slik at det er fritt fram for institusjonen til å se bort fra de premisene som eieren legger til grunn for virksomheten, enten det skjer før eller etter at det ble aksjeselskap.

Jeg finner her grunn til å minne representanten Lahnstein om at hun som statsråd i brev av 10. februar 1999 bl.a. skrev følgende til komiteen:

«Som det vil ses, legger departementet til grunn at utbygging og iverksetting av egne distriktssendinger med fjernsyn i Østfold og Nordland er bindende vedtatt inntil Stortinget – av økonomiske eller andre årsaker – måtte bestemme noe annet.»

Et annet tankekors ved denne saken er hvor vanskelig det kan være for en statsråd, som representant for eierne og ansvarlig overfor Stortinget, å gi klar beskjed om at Stortingets vilje skal gjennomføres. Det skulle være unødvendig at Stortinget gjentatte ganger har måttet behandle denne saken. Likevel vil jeg gi ros til dagens statsråd for hennes medvirkning til at saken nå kan få en lykkelig og anstendig avslutning, og ros til flertallet i kontroll- og konstitusjonskomiteen for den fastheten de har vist.

Det er imidlertid med uro jeg har registrert noen uttalelser fra enkelte i NRK-ledelsen som kan tyde på at de heller ikke denne gangen har til hensikt å følge opp Stortingets vilje. Jeg håper inderlig at det ikke blir tilfellet. I Nordland er utviklingen av denne saken fulgt med stor interesse og spenning. Jeg tror NRK gjør klokt i å sikre seg seernes goodwill også i denne delen av landet. Det er tross alt snakk om en kvart million mennesker.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): NRK AS må og skal ha vide fullmakter til sjølv å avgjøre disposisjonar innanfor selskapets fullmaktsområde og økonomiske rammevilkår. Dette gjeld også på kva tidspunkt dei enkelte etappene i utbygginga av distriktsfjernsyn skal realiserast. Derfor må Stortinget vere varsam med å blande seg inn i slike disposisjonar.

Eg konstaterer likevel at det er NRK sjølv som har bede Stortinget om ei øyremerkt løyving til utbygging av distriktsfjernsyn. Stortingets vedtak om ein auke av TV-lisensen på 40 kr for 1997 var basert på Regjeringas eige framlegg i St.prp. nr. 1 for 1996-1997, der det heiter:

«Auken av kringkastingsavgifta for fargemottakrar er dels ein kompensasjon for pris- og lønnsutviklinga og dels skal han finansiere fullføring av utbygging av distriktsfjernsyn.»

NRK hadde i sitt framlegg konkretisert det siste punktet til å utgjere 10 kr, særskilt med sikte på å skilje ut Østfold fylke frå regionen som omfattar Telemark, Vestfold, Buskerud og Østfold. Eg er kjend med at drøfting av sendestart for regionfjernsyn for Telemark, Vestfold, Buskerud og Østfold frå kontoret i Fredrikstad i staden for frå Porsgrunn var på sakskartet allereie under styremøtet i NRK AS den 15. januar 1999. Flyttinga blei gjort den 5. februar i år, og kontoret i Porsgrunn blei lagt ned som sendestad for distriktsfjernsyn frå same tidspunkt. Sjølv om flytting av sendestad ligg innanfor NRK sin disposisjonsrett, framstår NRK si avgjerd som eit kortsiktig alternativ til eigne distriktssendingar for fjernsyn i Østfold. Med denne flyttinga blir den fjernsynsfaglege kompetansen i Telemark på sikt tappa, og det meiner eg er leitt; ikkje minst med tanke på at telemarkingane på denne måten vil få ei underdekning av lokalfjernsyn i austlandssamanheng. Fleire talarar, inklusiv komiteleiar Gunnar Skaug, argumenterte òg sterkt for dette, og det er eg glad for.

Regionfjernsyn er eit godt tilbod og eit viktig bidrag til lokal identitet og formidling av lokale nyheiter, kulturliv og ikkje minst lokalt engasjement, som ein ikkje får gjennom riksdekkjande sendingar. Mitt håp er at NRK set i verk reetablering på Borgeåsen i Porsgrunn så snart det lar seg gjere.

Laila Kaland (A): Eg er glad for at det er stor semje i komiteen om merknadene i innstillinga. Eg er også samd med representanten og tidlegare kulturminister Anne Enger Lahnstein, som seier at programma i NRK kanskje aldri har vore så gode som dei er i dag, og at dei viser det mangfaldet som ein allmennkringkastar skal ha. Det er eg einig i, men eg har òg lyst til å seie at det var NRK som i si tid bad om auka lisensar for at ein skulle få bygd ut distriktskontora. Når tidlegare kulturminister Anne Enger Lahnstein er kritisk til komiteens merknader, kan ein vel merke seg at Senterpartiet har valt ikkje å gå inn i denne komiteen, for dei såg vel kanskje ikkje den som ein så viktig komite. I våre merknader viser vi til føresetnadene når det gjeld korfor vi vil byggje ut distriktskontora. Likeins har vi peika på kva som er gjort både i Østfold og Nordland, der det er løyvt millionvis av kroner til desse formåla. På ein del område har dei allereie kome i gang, og det har vist positive resultat. Vi har også skrive at vi var heilt klåre over dette då lisensauken vart føreslegen, vidare at vi var klåre over omdanninga av NRK frå eigarselskap til aksjeselskap og dei føresetnadene som låg inne der. Så å kritisere komiteen spesielt – eg er ikkje hårsår på nokon måte – det synest eg ikkje er heilt rettferdig.

Møre og Romsdal nemnde eg heilt bevisst. Distriktskontoret der vart oppretta i 1997, og det har vist positive ringverknader for vårt distrikt. Eg peika på at folk ser på desse programma, det har mykje å seie både for nærings-

livet og for eigen identitet, og ikkje minst samlar det Nordmøre og Romsdal og Sunnmøre på ein annan måte enn det ville ha gjort utan. Eg nemnde det heilt bevisst, for eg tenkte dette kan bli tilfellet også for Østfold og Nordland.

Så har eg lyst til ein liten visitt til Framstegspartiet. Eg har aldri følt at Framstegspartiet er spesielt opptekne av NRK som allmennkringkastar, sånn som representanten Vidar Kleppe legg opp til her, men at dei er meir opptekne av at vi skal ha private selskap og meir lettkjøpte program, slik at det kan svare seg i kroner og øre. Og den utviklinga har ikkje eg så lyst på.

Eg kan ikkje så veldig mykje om den digitale utviklinga, men eg trur iallfall at det kan vere eit veldig viktig innslag i den vidare utbygginga av distriktkontor og distrikta sine sendingar, og eg ser fram til at det kanskje kjem i den meldinga som kulturministeren skal presentere seinare.

Vidar Kleppe (Frp): Jo visst er vi opptatt av NRK. Det er jo vi som har vært drivkraften for å få satt dette skikkelig på dagsordenen på grunn av den manglende oppfølgingen av de føringer og forutsetninger som Stortinget har lagt, bl.a. gjennom to konkrete vedtak om å øke kringkastingsavgiften.

Det er viktig for meg å få sagt at det er jo ikke Fremskrittspartiet eller Høyre som har satt statsråden i den vanskelige situasjonen ved at NRK er blitt omdannet til AS og statsråden nå ikke kan gå inn og styre slik som hun kunne gjøre før. Det er Arbeiderpartiet selv som sammen med Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og SV har lagt føringene og forutsetningene, og som kom med pålegget om at når de fikk den økte lisensen i to omganger, var det bl.a. fordi de skulle opprette distriktssendinger i Østfold og Nordland. Det er realiteten. Da kan man ikke skyldte på Fremskrittspartiet i denne saken. Statsråden må selv komme seg ut av den situasjonen som hennes parti har fått henne opp i.

Men forutsetningen for kontroll- og konstitusjonskomiteen må være rimelig klar både for statsråd og andre i denne sal: Det er Stortingets forutsetninger, tolkninger og vedtak som er det grunnleggende, og som vi har forholdt oss til i denne saken, og da skal det komme på plass sendinger fra Nordland og Østfold.

Jeg vil avslutte med å si at vi i Fremskrittspartiet er opptatt av NRK, men vi er også opptatt av at lisensbeta-lerne skal få det de har betalt for gjennom sin lisens, og det har de ikke fått i Nordland og i Østfold. Det er realiteten, og det må vi få gjort noe med. Derfor regner jeg med at statsråden får ordnet opp i dette, enten det er med Einar Førde eller – forhåpentligvis – den nye kringkastingsjefen, som straks bør ansettes.

Statsråd Ellen Horn: Denne saken har en lang historie, og jeg kan igjen understreke at vi i Kulturdepartementet vil bidra til at vi nå får en avklaring og får klare meldinger tilbake fra styret i NRK om hvordan de vil følge opp Stortingets forutsetninger.

Interessen for distriktssendinger i NRK er stor og berettiget. Etter mitt syn er distriktssendingene en del av kjernevirksomheten i NRK, og jeg ser ikke bort fra at denne virksomheten også i fremtiden vil komme til å bli enda viktigere for NRK og enda viktigere for norsk kulturliv. Så jeg tar mitt ansvar og vil følge opp dette i dialog med NRKs styre, som har en rekke store utfordringer foran seg, både når det gjelder å få ny kringkastingssjef og å få økonomi og ny teknologi på plass. Dette vil jeg komme tilbake til Stortinget med i løpet av våren, som jeg allerede har sagt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se nedenfor)

S a k n r . 4

Innstilling fra justiskomiteen om billighetserstatning av statskassen (Innst. S. nr. 117 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 35 (2000-2001))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se neste spalte)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi er da klare for votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 3:12 (1999-2000) – Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende innfordring av skatter – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Innst. S. nr. 107 (2000-2001) – Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende lån gitt av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond til selskapet Pandestor – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

Innst. S. nr. 116 (2000-2001) – Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende distriktssen-

dinger med fjernsyn i Nordland og Østfold – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

I

Klagen fra følgende tas til følge og innvilges billighetserstatning:

Sak nr. 1 NN kr 150 000
Sak nr. 12 NN kr 50 000
Sak nr. 32 NN kr 100 000
Sak nr. 38 NN kr 100 000

II

Klage fra følgende tas ikke til følge:

Sak nr. 2 NN
Sak nr. 3 NN
Sak nr. 4 NN
Sak nr. 5 NN
Sak nr. 6 NN
Sak nr. 7 NN
Sak nr. 8 NN
Sak nr. 9 NN
Sak nr. 10 NN
Sak nr. 11 NN
Sak nr. 13 NN
Sak nr. 14 NN
Sak nr. 15 NN
Sak nr. 16 NN
Sak nr. 17 NN
Sak nr. 18 NN
Sak nr. 19 NN
Sak nr. 20 NN
Sak nr. 21 NN
Sak nr. 22 NN
Sak nr. 23 NN
Sak nr. 24 NN
Sak nr. 25 NN
Sak nr. 26 NN
Sak nr. 27 NN
Sak nr. 28 NN
Sak nr. 29 NN
Sak nr. 30 NN
Sak nr. 31 NN
Sak nr. 33 NN
Sak nr. 34 NN
Sak nr. 35 NN
Sak nr. 36 NN
Sak nr. 37 NN

III

Beløpene føres til utgift over kap. 2309 Tilfeldige utgifter, post 1.

V o t e r i n g :
Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 5
Referat

Presidenten: Det foreligger intet referat.

Møtet hevet kl. 11.55.
